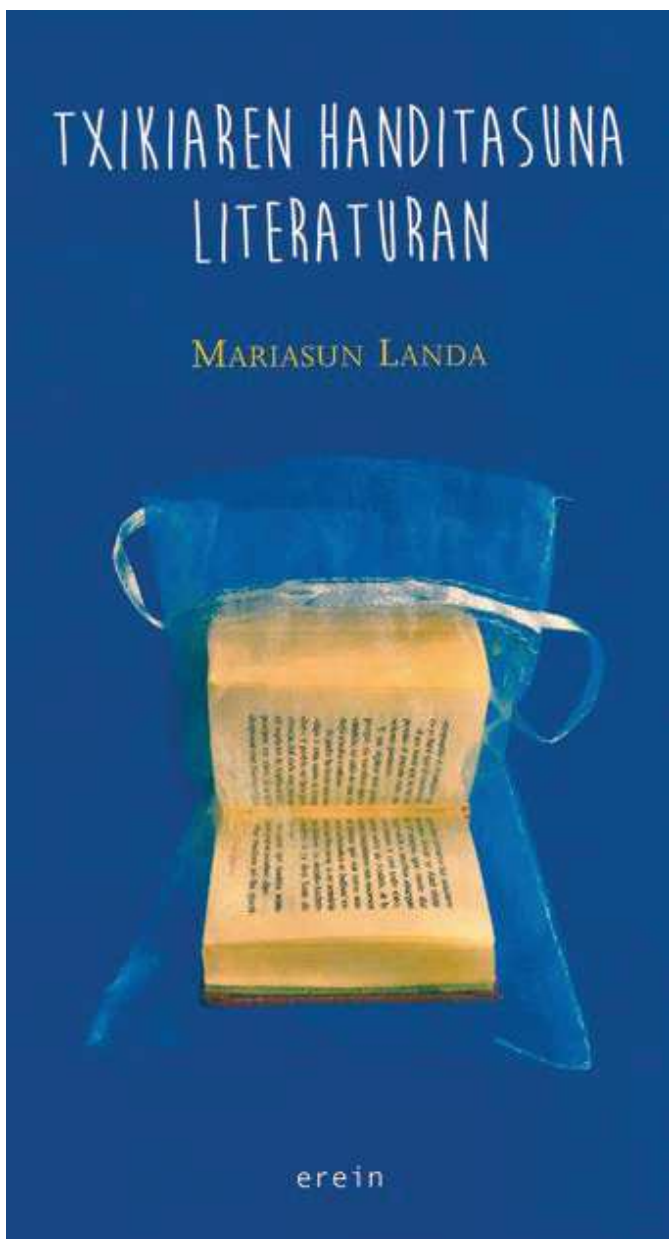

Azeituna eta txotxa

(Errazkeria Haur eta Gazte Literaturan)

Mariasun Landa Etxebeste

Txikitan, ohikoa izaten zen bermutaren garaian gurekin zetorren nagusiren batek basoan zuen azeituna guri eskaintzea, txotx praktikoak ondo ziztatuta zuela, jarraian bermuta behar bezain goxo berak hartzeko. Ikuskizun kuttuna, benetan. Zeren edozein umeri bezala, ikaragarri gustatzen zitzaizkigun guri ere azeitunak eta eskertzen genuen eskuzabaltasun keinu hura, eta ez ginen konturatzen bermuta bera goxoagoa izango zela, helduek eurentzat gordetzen bazuten. Azeituna ahoan sartu eta txotxa lurrera botatzen genuen.

Halako zerbait dakarkit gogora zenbait heldu ikusten dudanean (familiako, irakasle, liburuzain, idazle...) tematuta hurrei "gus-tatuko zaien" literatura eskaintzen. Sarritan, nagusi bitartekari horiek hurren zein gazteen gustuko literaturatzat hartzen dutena, ia beti, literatura erraza da. Adjektibo arriskutsua, nire ustez, inon baldin bada arriskutsurik. Literaturari aplikatuta, sinplekeriara gehitxo hurbiltzen baita, hizkuntza utzikeriara, gai estereotipatueta, originaltasun edo urraketa gabeziara. Literatura txepela. Oliba goxoetatik oso urrunekoa.

Denak erraza izan behar duen garaia bizi dugu. Ezer ez dago ahalegin pixka bat, arreta edo konplexutasuna eskatzen digunik. Arbuiatu egiten da aztoragarri izan daitekeena; esperimentaziorik ez, arriskurik gutxiago. Baztertzen da pazientzia, sosegua, eta isiltasuna gure burua ezagutzeko bilaketa intimo moduan ulertuta, zeinak lagunduko gaituen hazten eta gehiago izaten. Beste hitz batzuetan esanda: Gaitasun literarioaren jabetzak dakarren desafioa eta exijentziaren ukapena da nagusi. Errazkeria ez bakarrik irakurtzeko garaian (irakurle aurrez mugatuak eta otzanak), baita idazterakoan ere (egile presakakoak eta merkatuak zurrupatuak). Emaizta? Erabili ahala botatzeko moduko idazlanak, kleenex liburuak. Fluoreszente zuriko literatura da hori, gure-gurea den iluntasunarekin jolastuz modu xumean argitzen duen kriseiluko edo kandelako argi kulunkariari kontrajartzen zaiona. Benetan, argi horrek, irakurketa kulunkari bezain harritu horrek, gogorarazten digu ipuinak entzunez, albumei begira, haurtzaroan hasi zen literatur abentura horrek inoiz ez duela amaierarik. Mentura bat da, bizitzan zehar argi eginez bidelagun egiten diguna urratsez urrats, bizia haztatuz, adinari, sailkapenei eta etiketei begiratu gabe. Literatur irakurketa horrek, mailaz mailako eskailera horrek, lasaitu egiten gaitu ala larritu,

konsolatu ala dibertitu, hunkitu, babestu egiten gaitu bizitzatik eta baita geure baitako okerrenetik ere.

Honek guztiak ez du zer ikusirik "literatura erraza" terminoarekin.

Azeituna oso goxoa izaten zen, laburra, bizia, eta zaporea uzten zuen denbora batez, beste bat jateko gogoia sentitzeko behar beste, eta beste bat, eta beste bat... Beldur naiz gaur egun, ez dugula helduok soilik jarraitzen bermuta edo dena delakoa hartzen, baizik eta haurrei ez diegula azeituna ere eskaintzen. Txotxa besterik ez. Eta txotx bat miaztea esperientzia erraza izan daiteke, baina txepela, oso txepela. Batek al bait azkarren lurrera botatzen duen zerbait (zein edukazio txarra!).